

PRILOGA B: PISNI PREIZKUS ZNANJA B

Ime in priimek učenca: _____	Dosežene točke: _____ /50
Datum: _____	Ocena: _____

PREIZKUS ZNANJA, 9. razred
Razčlemba neumetnostnega besedila

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Odgovori na vprašanja.

a) Kdo je napisal besedilo *Z avtomom po Franciji*? _____

b) Kje in kdaj je bilo besedilo objavljeno? _____

2

2. Ali je besedilo, ki si ga prebral/-a, subjektivno ali objektivno? Podčrtaj ustrežno možnost in svoj odgovor utemelji.

Besedilo je subjektivno/objektivno.

Utemeljitev: _____

1,5

3. Katere vrste besedilo si prebral/-a? Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

A Opis Francije.

B Potopis – pripoved o poti po Franciji.

C Opis poti od Ljubljane do Francije.

Č Poročilo o aktualnem dogodku.

0,5

4. Razloži, kaj pomenijo podčrtane besedne zveze. Svoje razlage zapiši na črte.

• Tam smo se ustavili in si v restavraciji naročili nekaj za pod zob. _____

• Ko smo dobili račun, nas je skoraj kap. _____

• Cena pic je bila še nekako normalna, pijača pa je bila draga kot žafran. _____

3

5. Še enkrat preberi zadnji odstavek besedila.

a) Med katere besede spadajo besede *res*, *zagotovo*, *predvsem*? Podčrtaj pravilno možnost.

Besede *res*, *zagotovo*, *predvsem* spadajo med veznike/predloge/medmete/členke.

1

b) V istem odstavku (glej zgoraj) preštej povedi.

Število povedi v zgornjem odstavku je: _____

Število stavkov v prvi povedi je: _____

1

c) Iz spodnje povedi izpiši glagola in jima določi osebo, število, čas in naklon ...

A bolj ko smo se oddaljevali od zgradb Sveta Evrope, bolj pestra so postala oblačila ljudi.

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON	VID	NAČIN

4

6. Iz povedi izpiši zahtevani neosebni glagolski obliki.

Preden smo se naslednje jutro odpravili ogledovat Pariz, smo morali preučiti avtobusne povezave in proge metroja.

Nedoločnik: _____ Namenilnik: _____

2

7. Preberi poved in odgovori na vprašanja.

Prečkali smo slovensko-avstrijsko mejo, avstrijsko-nemško in nemško-francosko.

a) **Kako imenujemo ločilo, uporabljeno v besedah slovensko-avstrijska, avstrijsko-nemška in nemško-francoska?** Odgovor napiši na črto.

_____

b) **Namesto katere besede stoji to ločilo?** Odgovor napiši na črto.

_____

2

8. Preberi poved in podčrtaj stavčne člene in podnje zapiši, kateri so. Podčrtaj tudi prilastke in zapiši, kateri so (levi, desni).

Zaradi sončnega vremena so ga obiskali številni ljudje.

6

9. Ugotovi, ali so naslednje povedi priredno ali podredno zložene. Na črte zapiši, za katero podredje ali priredje gre.

1. Z mešanimi občutki smo zapustili Strasbourg in se napotili proti Parizu. _____

2. Ker smo nameravali naslednji dan najprej obiskati Disneyland, smo prenočišče poiskali kar na enem izmed avtocestnih počivališč. _____

3. Ogleđ prestolnice je bil vrhunec našega potovanja, vendar se to še zdaleč _____
ni končalo.

4. A naslednjič jo bom obiskala predvsem zato, da bi bolje spoznala _____
prebivalce različnih francoskih pokrajin in njihove navade.

4

10. Določi S-sestavo in pripiši vrsto podredja in priredja (obkroži glavni stavek, ustrezno podčrtaj odvisni stavek).

Z vrha se je pred nami razprl pogled na celotno mesto in šele tu smo dojeli, kako velik je Pariz.

3

12. Popravi začetnice, kjer je potrebno.

Na marsu ni življenja. – Na gosposvetskem polju so ustoličevali slovenske kneze. – Jošt iz mosta na soči se je sprehajal po ljubljanskem zmajskem mostu. – Na ekskurziji po beneški sloveniji smo videli veliko zanimivega. - Pred tremi leti so zgornjo savinjsko dolino prizadele hude poplave. – Ivana iz uršnih sel ima sorodnike v ivančni gorici, dolenjskih toplicah in starem trgu ob kolpi. Obiščejo se za vsak božič, novo leto ali na dan sv. martina. – V nedeljo smo bili na šmarni gori, jutri pa odpotujemo v kranjsko goro.

10

II. del

Naloge drugega dela PREIZKUSA so iz književnosti. Pozorno preberi spodnje besedilo!

3

Žalostna komu neznana je *resnica*, da jo ljubim.
V pesmih mojih vedna, sama *govorica*, da jo ljubim.
Ve že noč, ki bridko sliši zdihovati me brez spanja,
ve že svetla zarja, dneva *porodnica*, da jo ljubim.
Ve že jutro, ve že poldne, ve že mračni hlad večera
tiho tožbo moj'ga bled'ga, vel'ga *lica*, da jo ljubim.
Prebival'šča moj'ga stenam, mirni je samoti znano,
tudi nepokoju mesta ni *novica*, da jo ljubim.
Ve že roža, ki pri poti, koder draga hodi, rase,
ve že, ki nad potjo leta *ptica*, da jo ljubim.
Ve že mokri prag nje hiše, vsaki kamen blizu njega,
ino ve, ki mimo vodi me *stezica*, da jo ljubim.
Ve že vsaka stvar, kar vedet' in kar slišati od mene,
in verjeti noče draga mi *devica*, da jo ljubim.

(Prešeren: Gazele 3)

1. Gazela je: lirska / epska pesniška oblika. (Obkroži!)

- Koliko gazel je zbranih v Prešernovem ciklu? _____

- O čem pripoveduje 3. GAZELA (zapiši v eni povedi)?

- Izpiši refren: _____

- Imenuj sredstvi pesniškega jezika iz spodnjih primerov.

*Ve že roža ...
ve že, ki nad potjo leta ... _____ /*

mirni je samoti znano _____

5	
---	--

2. Naštej tri značilnosti realizma!

3	
---	--

3. Med katere pesmi uvrščamo Zdravljico po vsebini?

1	
---	--

4. Kaj je značilno za likovno pesem?

1	
---	--

5. Katero idejo razvije Prešeren v 7. kitici Zdravljice (Žive naj vsi narodi ...)?

1	
---	--

6. Zakaj smo si po tvojem mnenju prav to kitico izbrali za slovensko himno?

1	
---	--

---

7. Zapiši na črte zahtevane podatke!

- Avtor prvega slovenskega romana: _____

Naslov: _____

- Naslov in avtor pomembne umetne pripovedke, napisane leta 1858:

Naslov: _____; avtor: _____

- Prvi slovenski knjigi: _____

Avtor: _____; leto: _____

- Avtor prve slovenske komedije: _____

Naslov: _____; obdobje: _____

- Prvi slovenski pesnik: _____

Pesniška zbirka: _____; obdobje: _____

- Največji slovenski pesnik: _____

Pesniška zbirka: _____; obdobje: _____

TOČKOVNIK: 23-32=2   32,5-39=3   39,5-44,5=4   45-50=5

Bina Štampe Žmavc: PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo se
prijateljev dotika,
od mezinca na nogi
do besede z jezika.

Zato boža in hrani
in nikoli ne pika,
s prsti počese lase
nežnejše od glavnika.

Pravo prijateljstvo
gore premika,
ne more biti vprašaj,
je le klicaj ali pika.

Prijateljstvo se rodi,
se smeji in mežika
kot čudežno sonce
izpod dežnika.

Prijatelj je zato
najlepša oblika sveta,
ker jo naslika srce
in se dotika - vsega!

IVAN CANKAR

Ivan Cankar se je rodil 10. maja 1876 na Vrhniki, v hiši Na klancu, kot osmi otrok obrtniško-proletarske družine. Oče je služil kruh kot obrtnik - krojač, kjer pa se ni dolgo obdržal in je prekinil z delom ob prihodu trgovine s konfekcijo na Vrhniko. Zapustil je družino in odšel delat v Bosno. Mati je težko preživljala družino, imela je srečo, da ji je pri tem pomagala vrhniška gospoda. Leta 1882 se je Cankar vpisal v osnovno šolo na vrhniškem hribu. Z odličnim uspehom se je leta 1888, s pomočjo vrhniških veljakov, vpisal na ljubljansko realko. Stanovanje je dobil pri očetovem bratrancu Šimnu, a se je pozneje od njega zaradi pomanjkanja denarja odselil in si poiskal cenejše stanovanje. Čeprav je zelo stradal, je kdaj pa kdaj odšel med počitnicami v Pulj, kjer je imel sorodnike.

Po maturi, ki jo je opravil leta 1896, je odšel na Dunaj študirat stavbarstvo. Kmalu si je premislil in se prepisal na slavistiko. Ob tem je tudi izgubil podporo kranjskega deželnega zbora, ki je znašala 20 goldinarjev, kar je močno vplivalo na njegov način življenja. Leta 1897 se je preselil v Pulj, ker mu je umrla mati. Čez čas se je vrnil na Dunaj, kjer je ostal do leta 1909. Dve leti prej (1907) je sicer hotel vstopiti v politiko kot kandidat socialdemokratov na deželnih volitvah, a mu ni uspelo. Po odhodu z Dunaja je živel v Sarajevu, pri bratu - duhovniku, pozneje pa se je dokončno preselil v Ljubljano.

12. maja 1913 je imel v ljubljanskem Mestnem domu znamenito predavanje Slovinci in Jugoslovani. Po predavanju je bil aretiran zaradi izjave, ki je zagovarjala jugoslovansko politično zvezo. Naslednje leto so ga znova aretirali, tokrat na Vrhniki, ker naj bi gojil simpatije do Srbov. Čeprav zadeve niso preiskali, so ga zaprli na ljubljanski grad, kjer je bil zaprt do 9. oktobra. Medtem mu je v avgustu umrl oče. Leto pozneje je odšel k vojakom v Judenburg na Zgornjem Štajerskem, kjer so ga zaradi bolezni po enem mesecu odpustili.

Poleti 1918 je nekaj časa prebival na Bledu. Proti koncu oktobra je padel po stopnicah, pri čemer je bil hudo poškodovan. Umrl je zaradi pljučnice v Cukrarni v Ljubljani. Pokopali so ga na ljubljanskih Žalah v t. i. Grobnici Moderne, kjer so pokopani tudi Josip Murn, Dragotin Kette in Oton Župančič.

V besedni umetnosti se je najprej poizkusil kot pesnik (zbirka Erotika), a je kmalu nehal pesniti, ko je spoznal, da se z Župančičem v pesništvu ne bo mogel kosati. Zato se je že v dunajskem obdobju preusmeril v pripovedništvo in se kot literarne zvrsti najprej oprijel črtice. Izdal je kar 9 zbirk črtic, med katerimi velja omeniti naslednje: zbirko socialnih črtic Za križem, zbirko Moje življenje, v kateri je iskreno in preprosto opisal svoja otroška leta in z veliko ljubeznijo slikal svojo mater, ter zbirko Podobe iz sanj, v kateri je največ govora o prvi svetovni vojni in usodi naših ljudi v njej.

Med obsežnejšimi pripovednimi deli so najbolj znane naslednje povesti in romani: Na klancu, Martin Kačur, Hlapec Jernej in njegova pravica. Literarni kritiki so mnenja, da je roman Na klancu umetniška podoba Cankarjeve družine in njegove mladosti. Z njim je postavil spomenik svoji materi, kot je sam zapisal, v bistvu pa gre za prikaz revščine in propadanja našega naroda. Osem poglavij povezuje zgodba o Francki, zapostavljeni nezakonski hčeri, ki zraste v skromno dekle in žrtvujočo se mater in ženo. V podobi brezupnega teka za vozom je Cankar prikazal vso nemoč v boju za boljše življenje. Vendar zaključek romana ni pesimističen, saj je nakazan tudi izhod iz brezupa, in sicer v izobraževanju in socialnem prebujanju ljudstva.

(Prirejeno po: http://sl.wikipedia.org/wiki/Ivan_Cankar [online], dobljeno 21. 4. 2013)

IME in PRIIMEK: _____

RAZRED: _____

I. del

1. Kaj je prebrano besedilo?

- A) pripoved o življenju
- B) opis življenja
- C) pripoved o dogodku
- D) oznaka osebe

2. V področju katerih današnjih držav je bival Cankar?

_____

_____

3. Cankar je bil dvakrat aretiran. Navedi razloga obeh aretacij.

_____

_____

4. Kaj je bil razlog, da je Cankar postal pisatelj? Obkroži pravilni odgovor.

- A) Mama mu je svetovala, naj postane pisatelj.
- B) Vedel je, da ne more biti boljši pesnik kot France Prešeren.
- C) Ugotovil je, da se ne bo mogel kosati s pesništvom Otona Župančiča.
- D) Ker je hotel vstopiti v politiko.

5. Obkroži črko pred pravilnimi trditvami.

- A) Materi je pri preživljanju družine pomagala vrhniška gospoda.
- B) Ker se je prepisal na slavistiko, je zgubil podporo kranjskega deželnega zbora.
- C) Umrl je zaradi sladkorne v Cukrarni v Ljubljani.
- D) Leta 1914 je odšel k vojakom v Judenburg na Zgornjem Štajerskem.
- E) Cankar je postavil spomenik svoji materi v romanu Podobe iz sanj.
- F) Zaključek romana Na klancu ni pesimističen, saj je nakazan tudi izhod iz brezupa.

6. Iz spodnje povedi izpiši glagola.

Po maturi, ki jo je opravil leta 1896, je odšel na Dunaj študirat stavbarstvo.

_____

_____

7. Iz povedi izpiši glagola in jima določi lastnosti.

Naslednje leto **so** ga znova **aretirali**, tokrat na Vrhniki, ker naj **bi bil gojil** simpatije do Srbov.

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	VID	NAKLON
so aretirali					
bi bil gojil					

8. Iz četrtega odstavka besedila prepisi poved s trpnim stavkom.

---

9. Spodnjo trpno poved spremeni v tvorno.

Naslednje leto so ga znova aretirali, tokrat na Vrhniki.

---

10. a V spodnji povedi obkroži pridevnike.

12. maja 1913 je imel v ljubljanskem Mestnem domu znamenito predavanje Slovenci in Jugoslovani.

10. b Obkroži črko pred pravilnimi trditvami.

- A) V povedi so trije pridevniki.
- B) V povedi je samo en pridevnik lastnostni.
- C) Lastnostni pridevnik je srednjega spola.
- D) Vsak pridevnik v povedi je druge vrste.
- E) Po vrstnem pridevniku se vprašamo kakšen.

11. Iz povedi izpiši števnik in jim določi vrsto.

Ivan Cankar se je rodil 10. maja 1876 na Vrhniki, v hiši Na klancu, kot osmi otrok obrtniško-proletarske družine.

ŠTEVNIK	VRSTA

12. Poišči besede, ki spadajo v isto besedno družino in zapiši koren besedne družine.

V besedni umetnosti se je najprej poizkusil kot pesnik (zbirka Erotika), a je kmalu nehal

pesniti, ko je spoznal, da se z Župančičem v pesništvu ne bo mogel kosati.

---

koren: _____

---

13. Iz spodnje povedi izpiši členek. Pojasni, kaj izraža.

Zato se je že v dunajskem obdobju preusmeril v pripovedništvo in se kot literarne zvrsti najprej oprijel črtice.

---

14. V spodnjih povedih obkroži veznike in na črto zapiši vrsto priredja oz. podredja.

A) Po predavanju je bil aretiran zaradi izjave, ki je zagovarjala jugoslovansko politično zvezo.

_____

B) Stanovanje je dobil pri očetovem bratrancu Šimnu, a se je pozneje od njega zaradi pomanjkanja denarja odselil. _____

C) Čeprav zadeve niso preiskali, so ga zaprli na Ljubljanski grad. _____

D) Kmalu si je premislil in se prepisal na slavistiko. _____

15. Zgradbo spodnjih povedi ponazori s S-shemo.

A) Po maturi, ki jo je opravil leta 1896, je odšel na Dunaj študirat stavbarstvo.

B) V besedni umetnosti se je najprej poizkusil kot pesnik in kmalu nehal pesniti, ko je spoznal, da se z Župančičem v pesništvu ne bo mogel kosati.

16. V povedi podčrtaj stavčne člene.

V zbirkah črtic je Ivan Cankar preprosto in iskreno opisal svoja otroška leta.

II. del

Pozorno preberi pesem Bine Štampe Žmavc Prijateljstvo. Naslednje naloge se nanašajo na omenjeno pesem.

1. Dopolni naslednje trditve o pesmi Kaj je sreča.

Besedilo je _____. Je lirski ali _____, saj _____ . Spada v _____. Tema pesmi je _____. Sestavljena je iz šestih _____. Kitica je sestavljena iz štirih _____ in jo imenujemo _____.

2. Pesnica meni, da je prijateljstvo le prijazno in nikakor tudi hudobno. Izpiši verza, ki to potrjuje.

---

3. Iz pesmi izpiši primer za :

a) primero ali komparacijo

---

b) poosebitev ali personifikacijo

---

4. Vsaka kitica ima svoje sporočilo. Spodnjim trem sporočilom pripiši ustrezno zaporedno številko kitice.

sporočilo

Prijateljstvo prihaja iz srca.

Prijateljstvo je vsemogoče.

Prijatelja sprejmemo v celoti.

številka

kitice

---

5. Naštej tri sodobnike Bine Štampe Žmavc.

---

6. Sporočilo pesmi izrazi s svojimi besedami.

PREIZKUS ZNANJA IZ SLOVENŠČINE Razčlemba NUB in UB	Priimek in ime:					
	Datum: 8. 1. 2015		9. a		Ocena:	
Zaupaj vase in v svoje znanje. Pozorno preberi navodila, premisli in rešuj naloge. Piši s pisanimi črkami in pravopisno ustrezno.	Kriterij					
	Ocena	1	2	3	4	5
	Točke	0-15	16-22	23-27	28-31	32-35
____/35						

I. NUB

I. Pozorno preberi besedilo in reši naloge.

Rozina

Rozina je stara 72 let. Visoka je 168 cm in tehta 63 kg.

Lase si barva v kostanjevo rjave in si jih spenja na tilniku. Na obrazu ima rjave pege. Okrog oči ima veliko gubic. Ličil ne uporablja. Za branje potrebuje očala, na daleč pa vidi dobro.

Večinoma je oblečena v krilo, bluzo s cvetličnim vzorcem in jopico, največkrat zelenomodro. Na glavo si večkrat zaveže ruto. Doma vedno nosi predpasnik. Ker jo bolijo noge, nosi ortopedске čevlje, številka 39.

Rada kuha in peče. Posebno dobra sta njena goveja juha in pehtranova potica. V prostem času rada slika. Posebno jo zanimajo ilustracije za otroke. Velikokrat zaide v knjigarno in si ogleduje ilustracije v knjigah za otroke. Rada posluša glasbo, posebno ji je všeč džez, njen najljubši pevec pa je Louis Armstrong. Tudi sama večkrat zaigra na klavir, najraje Beethovnovu Za Elizo. Njen konjiček je tudi delo na vrtu. Skoraj vso zelenjavo pridelala sama. Zvečer rada bere. Njena najljubša knjiga je Pika Nogavička. Všeč so ji tudi anekdote, posebno o Bernardu Shawu in Marku Twainu. Ko jih prebira, vedno reče: "Smeh je pol zdravja."

Ker jo bolijo sklepi, gre večkrat na leto v toplice. Ima zvišan krvni tlak, zato vsako jutro jemlje zdravila proti tej bolezni.

Vir: http://www.devletka.net/resources/files/doc/test/OS_slovenscina/9.%20razred/Prirocniki_priprave/SZVD_9_PR_2012_notranjost_pravi.pdf

1. Obkroži pravilen odgovor.

____/1

- a) Besedilo je
- A opis osebe.
  - B življenjepiš.
  - C oznaka osebe.

b) Utemelji svojo izbiro. _____

____/1

2. Obkroži pravilen odgovor.

____/1

- a) Besedilo je
- A subjektivno.
  - B objektivno.

b) Utemelji svojo izbiro. _____

____/1

3. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI. (4=2t,3,2=1t,1,0=0t) _____/2

Teta Rozina je rešila utapljajočega dečka.	DRŽI	NE DRŽI
Očala ima, ker ne vidi na daleč.	DRŽI	NE DRŽI
Rada igra klavir.	DRŽI	NE DRŽI
Rada hodi na morje.	DRŽI	NE DRŽI

4. a) V kateri časovni obliki so glagoli v izhodiščnem besedilu? _____/1

b) Zakaj so glagoli v tej časovni obliki? _____/1

5. Iz spodnje povedi izpiši glagol in mu določi oblikoslovne kategorije. _____/1
Okrog oči ima veliko gubic.

Glagol: _____

6. V spodnji povedi podčrtaj in določi glavni in odvisni stavek. _____/2

Ker jo bolijo noge, nosi ortopedске čevlje, ki so številka 39.

7. Preberi povedi.

Rozina je stara 72 let. Rozina je stara 72 let. Ker jo bolijo noge, nosi ortopedске čevlje. Posebno dobra sta njena goveja juha in pehtranova potica.

a) Iz povedi izpiši zaimka. Vpiši ju v preglednico. _____/1

Osebni zaimek	
Svojilni zaimek	

b) Na koga se nanašata? _____/1

8. a) Iz izhodiščnega besedila izpiši poved, ki izraža priredno razmerje. _____/1

---

b) Poimenuj vrsto izpisanega prirednega razmerja: _____/1

9. Iz povedi Na obrazu ima rjave pege. izpiši: _____/2

a) zvočnike: _____

b) zveneče nezvočnike: _____

10. a) Spodnji števniki zapiši z besedo. _____/1

168 - _____

b) Zapiši ga z besedo kot vrstilni števniki: _____/1

II. UB

I. Pozorno preberi besedilo in reši naloge.

F. Prešeren: ZAPUŠENA

Je za družega dekleta
zdaj ljubezen tvoja vneta;
jezik ji lažniv obeta,
jo peljati pred oltar;
Bog te obvar!

De prisegel, si obljubil,
de boš mene samo ljubil,
de ne boš ti druge snubil,
ni ti v mislih več nikdar,
Bog te obvar!

De srce, ki je gorelo
le za té, življenje celo
nikdar več ne bo veselo,
kaj je tebi tega mar;
Bog te obvar!

Bog obvar te zdaj in vedno,
Bog obvar te z ljubco čedno,
Bog men' uro daj posledno
pred, ko gresta pred oltar,
Bog te obvar!

(Vir: http://www.preseren.net/slo/3_poezije/17_zapusena.asp)

1. Odgovori oz dopolni odgovore.

a) Besedilo je sodi v literarno zvrst _____/1

b) Zapiši 3 značilnosti, ki to dokazujejo. _____

_____/1

c) Pesnik sodi v obdobje _____. V tem obdobju poudarjajo _____ in _____. _____/2

2. Iz pesmi izpiši:

a) okrasni pridevek: _____/1

b) ponavljanje: _____

poimenuj vrsto ponavljanja _____/2

c) inverzijo: _____/1

3. V letošnjem letu si spoznal obdobje reformacije ali protestantizma. Predstavi ga (čas, pomen, predstavniki in njihova dela). Napiši povezano besedilo, ki naj vsebuje 8 povedi. Bodi pozoren na jezik in pravopis.

Vsebina: ____/4

Povezanost besedila, število povedi: ____/2

Pravopis: ____/2

PRILOGA D: PISNI PREIZKUS ZNANJA D

Ime in priimek: _____
 Predmet: slovenščina
 Datum: _____

Razred/skupina: 2.
 Dosežene točke: 70/
 Ocena: _____

1. PONOVI PREIZKUS ZNANJA IZ SLOVENŠČINE – 9. razred

2.

TOČKOVNIK:	70-78=5;	62-69,5=4;	50,5-61,5=3;	35,5-50=2
------------	----------	------------	--------------	-----------

1. V spodnji preglednici označi s križcem, katere značilnosti veljajo za izhodiščno besedilo.

1,5

JAVNO BESEDI-LO	ZASEBNO BESEDI-LO	OBJEKTIVNO BESEDILO	SUBJEKTIVNO BESEDILO	NAMENJENOST VSEJ JAVNOSTI	NAMENJENOST DELU JAVNOSTI	NAMENJENO POSAMEZNIKU

2. Kaj misliš, zakaj je beseda »razstavi« v drugem odstavku v narekovajih?

_____ 1/

3. S katerim namenom je nastalo besedilo?

_____ 1/

4. Iz prvega odstavka besedila izpiši dva para besed iz istih besednih družin.

Prvi dve besedi iz iste besedne družine:

_____ in _____

Drugi dve besedi iz druge (iste) besedne družine:

_____ in _____

2/

5. Iz besede svetlobni tvori nove besede iz iste besedne družine.

SAMOSTALNIK

PRISLOV

GLAGOL

svetlobni

3/

6. Iz spodnje povedi izpiši glagola in določi, ali gre za tvornik ali trpnik.

Rečeno je bilo, da se sončni žarek ob vstopu v dežno kapljico v njeni notranjosti dvakrat odbije.

GLAGOL	TVORNIK / TRPNIK

3/

7. Iz spodnjega primera izpiši glagola in jima določi osebo, število, čas, naklon.

V spektru sta še dve vrsti svetlobe, ki pa ju človek ne zazna s prostim očesom, tj. ultravijolična in infrardeča svetloba.

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON

5/

8. Glagol iz zgornjega primera je _____ dovršen / nedovršen. (Obkroži.) 1/

9. V spodnji povedi obkroži pravilni neosebni glagolski obliki.

Če se sončni žarek odpravi vstopit/vstopiti v dežno kapljico, se v njeni notranjosti mora dvakrat odbit / odbiti.

Neosebni glagolski obliki izpiši v spodnjo preglednico.

Nedoločnik: _____, namenilnik: _____

4/

10. Iz besede *mavrica* izpiši: a) zvočnike: _____ 2/

b) nezveneče nezvočnike: _____

11. Iz zadnjega odstavka besedila izpiši: dva predloga, veznik, osebni zaimek, členek.

predloga: _____, veznik: _____

osebni zaimek: _____, členek: _____ 2,5/

12. Osebnemu zaimku iz prejšnje naloge določi osebo, število in sklon.

1,5/

13. Razloži pomen naslednjih besed:

neprižanesljivost – to, da _____

brezdomec – kdor _____

Takšne besede imenujemo _____

3/

14. V spodnjem besedilu popravi napake.

»Mavrica nastane zaradi lomljenih sončnih žarkov v dežnih kaplah.« Nam je pojasnil nejcov francozki prijatelj ki se ukvarja z Fiziko. Pri nekemu poiskusu ki smo ga izvedli po njegovih navodilih smo potrebovali: C vitamin, aspirin, črnilo pelikan, sirup

calpol, edigs in 7 procentno razstopino alkohola. Podoben poskus sem videl že v neki TV odaji.

11/

15. Zapiši na črte zahtevane podatke!

- Prvi slovenski prevod celote biblije:

avtor: _____ leto: _____

- Prva slovenska slovnica – avtor: _____

naslov: _____ leto: _____

-Prva slovenska komedija – avtor: _____

naslov: _____ obdobje: _____

-1. slovenski pisani spomeniki: _____

Obdobje: _____

- Naslov in avtor prve slovenske knjige: _____

Obdobje: _____

- Naslov in avtor prve slovenske pesniške zbirke: _____

Obdobje: _____

- Naslov in avtor prve slovenske veseloigre: _____

Obdobje: _____ 8/

16. Imenuj štiri predstavnike Zoisovega kroga (brez Žige Zoisa).

2/

17. Reši naloge v zvezi s pesmijo Sneg.

SNEG

Josip Murn Aleksandrov

*Brez konca padaš, drobni sneg,
na tihi gozd in na poljano,
nekje kraguljčki, hitri beg,
spet molk za mano in pred mano.*

*Kaj moč mi, čas, kaj si mi dan?
Kar bilo – kot v sneg zakopano!
Kar bode – kot ta tiha plan
brez konca širi se pred mano.*

1. Izpiši rimane besede iz prve kitice in rimo označi s simboli (a, b, c ...).

2/

2. Takšna rima je: A zaporedna,
B oklepajoča,
C prestopna 1/

3. Izpiši anaforo. 1/

4. Pesem Sneg je: A romanca, B lirsko-impresionistična pesem, C epska pesem 1/

5. V njej je pesnik ujel: A opis narave, B ljubezenski trenutek,
C bežen trenutek svojega doživljanja 1/

6. Iz pesmi izpiši še tri pesniška sredstva:

PESNIŠKO SREDSTVO:

PRIMER:

3/

18. Vpiši ustrezne podatke v prazne prostore!

AVTOR	DELO	LITERARNO OBDOBJE
		razsvetljenje
Bocciaccio		
	Stiški rokopis	
Vid Pečjak		
		reformacija
	Romeo in Julija	6/

19. V štirih povedih povzemi izhodiščno besedilo.

4/

Besedilo za 1. PONOVI PREIZKUS ZNANJA IZ SLO. (9. r., 2009/2010)

MAVRICA

Mavrica je svetlobni pojav, ki nastane zaradi lomljenja sončnih žarkov v dežnih kapljicah. Vidimo jo lahko le, ko pred nami dežuje, za nami pa sije sonce.

Sončni žarek vstopi v dežno kapljico in se v njeni notranjosti dvakrat odbije. Nato izstopi na isti strani, kot je vstopil. Ob tem se razlomi. Voda torej povzroči, da se sončna svetloba, ki se nam zdi bela, v resnici pa je sestavljena iz različnih barv, pri izstopu iz dežne kapljice »razstavi« na te barve. Pri tem nastane barvni spekter, v katerem je sedem barv: rdeča, oranžna, rumena, zelena, modra, vijolično modra in vijolična. Barve so vedno v tem zapovrstju. Vzrok za tako zapovrstje je različna hitrost razširjanja svetlobe različnih barv (najhitrejša je rdeča barva, najpočasnejša je vijolična, druge pa se razvrstijo med njima), zaradi česar se barve tudi različno lomijo.

V spektru sta še dve vrsti svetlobe, ki pa ju človek ne zazna s prostim očesom, tj. ultravijolična in infrardeča svetloba.

(Prirejeno po: D. Penn: Fizika za začetnike)

Ime in priimek: _____
Predmet: slovenščina
Datum: _____

Razred/skupina: _____
Dosežene točke: **54/**
Ocena:

3. PREIZKUS ZNANJA IZ SLOVENŠČINE – 9. razred
Razčlemba neumetnostnega besedila

Točkovnik: 25–32,5 = zd (2); 33–40,5 = db (3); 41–48,5 = pd (4); 49–54 = odl (5)

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge. Piši s pisanimi črkami, pravopisno in slovnično pravilno.

1. Odgovori na vprašanja.

- a) Kdo je napisal besedilo Julius Kugy? Nada Praprotnik.
b) Kje in kdaj je bilo besedilo objavljeno? V Gei, septembra 2002.

2

2. S katerim namenom je pisec napisal besedilo *Julius Kugy*? Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

- A Da bi bralcem predstavil zunanost in značaj Juliusa Kugyja.
B Da bi bralcem predstavil njegov način življenja.
C Da bi bralcem predstavil svoje mnenje o Juliusu Kugyju.
Č Da bi bralce seznanil s pomembnejšimi dogodki iz Kugyjevega življenja.

1

3. Uredi podatke o življenju Juliusa Kugyja v ustrezno zaporedje, in sicer tako, da pred podatke zapišeš številke od 1 do 8.

- 7 15 let po objavi svoje prve knjige je napisal knjigo o svojih vzponih v Zahodnih Alpah.
5 V avstro-ogrski vojski je sodeloval kot prostovoljec, nato pa je postal poročnik.
3 Na Dunaju je študiral pravo in doktoriral.
8 Umril je 5. februarja 1944 v Trstu.
4 Kot trgovec je vodil podjetje za uvoz olja, kave in južnega sadja.
6 Prenehal je voditi podjetje in začel pisateljevati in predavati.
1 Rodil se je 19. julija 1858 v Gorici.
2 Že v gimnaziji ga je zanimala botanika.

2

4. Dopolni povedi s podatki iz besedila in jih zapiši na črto. Pomagaj si z vprašanji pod črto.

Kugyjevi predniki so bili slovenskega rodu. Po študiju prava se je
(Katerega rodu?)
z Dunaja preselil v Trst. **VSAKA**
(Od kod?) (Kam?) **PRAVOPISNA NAPAKA → - 0,5 t**

3

5. Besedilo JULIUS KUGY je umetnostno/neumetnostno. (Podčrtaj pravilni odgovor.)

Navedi dve utemeljitvi: Preverljivi (resnični) podatki, praktičen namen.

2,5

6. Izhodiščno besedilo je subjektivno/objektivno. (Podčrtaj.)

0,5

7. Besedilo katere vrste si prebral/-a? Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

A Opis življenja Juliusa Kugyja.

C Življenjepis.

B Opis Juliusa Kugyja.

Č Pripoved o življenju Juliusa Kugyja.

1

8. Preberi naslednjo poved: Po letu 1886 je Julius Kugy opravil nove vzpone.

Izpiši: a) prislovno določilo: Po letu 1886

b) predmet: nove vzpone

2

9. S križcem označi, ali gre za enostavno poved ali za priredje/podredje. V slednjem primeru dopiši tudi vrsto priredja ali odvisnika.

Poved	Enost. poved	Priredje	Podredje (odvisnik)	Vrsta priredja/odvisnika
Kugy je bil slovenski pravnik, alpinist, pisatelj in humanist.	X			
Čeprav se je leta 1915 prijavil v vojsko, je zavrnil nošenje orožja.			X	dopustni odv.
Poročnik je postal, ker je bil izkušen alpinist.			X	vzročni odv.
Njegovo življenje ni bilo povezano le z gorami, temveč tudi z glasbo.		X		stopnjeval. prir.
Po začetku vojne je vstopil v vojsko, vendar ni želel nositi orožja.		X		protivno prir.
Zaradi svojih alpinističnih izkušenj in znanja je postal poročnik.	X			

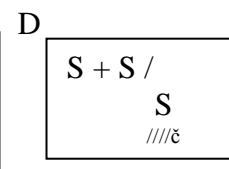
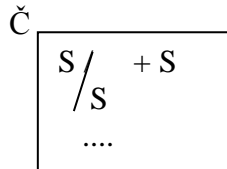
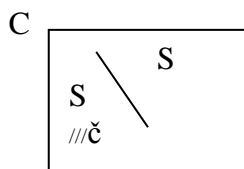
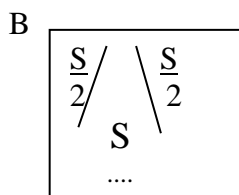
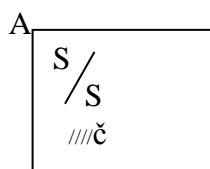
(2 x pravilno = 1 točka)

5

10. Preberi spodnji povedi. Na črti poleg njiju pripiši črko grafa, ki ustreza zgradbi povedi.

Preden se je leta 1915 Kugy prijavil v vojsko, je zavrnil nošenje orožja. C

Napisal je knjigo *Delo, glasba, gore*, ki je izšla l. 1931, in v njej opisal svoje življenje. Č

2

11. Podredno zloženo poved pretvori v enostavno: Ko se je končala bitka pri Kobaridu, je Kugy prenehal vojaško delovati. **VSAKA PRAVOPIISNA NAPAKA: - 0,5 t**

Po bitki pri Kobaridu je Kugy prenehal vojaško delovati.

1

12. V besedni zvezi *avstro-ogrška vojska* smo uporabili ločilo, ki se imenuje: vezaj .

Kateri veznik nadomešča »črtica«? in

2

13. a) Iz besedne zveze *delati vzpon* naredi glagol.

Glagol: vzpenjati se/vzpeti se

b) Napravi še dve besedi iz iste besedne družine, kot je beseda *vzpon*.

npr.: vzpenjača, vzpetina, vzpenjanje, vzpenjavka

3

14. V spodnji povedi opazuj glagole.

Po tem spopadu na soški fronti je začel pisateljvati ter predavati po nemško in slovensko govorečih deželah.

a) Izpiši glagol v osebni glagolski obliki in mu določi, kar zahteva preglednica.

GLAGOL V OS. GLAGOLSKI OBLIKI	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON	VID
je začel	3. os.	ed.	pret.	pov.	dov.

3

b) Izpiši neosebni glagolski obliki: pisateljvati, predavati (0,5 + 0,5 t)

Imenujemo ju: nedoločnik (1 t)

2

15. Za vsako poved ugotovi, ali je tvorna ali trpna. Odgovor zapiši na črto.

a) Kugy je v letih od 1868 do 1876 obiskoval gimnazijo v Trstu. tvorna poved

b) Leta 1925 je bila objavljena knjiga *Iz življenja gornika*. trpna

2

16. Povedi iz 15. naloge preoblikuj tako, da bo vsaka tvorna poved postala trpna in trpna poved tvorna.

a) Gimnazija v Trstu je bila obiskovana v letih od 1868 do 1876.

b) Leta 1925 so objavili/je objavil knjigo *Iz življenja gornika*.

2

17. Naslednjo dvojico povedi strni v eno poved, tako da boš uporabil/-a ustrezen členek.

Kugy se je ukvarjal z veliko stvarmi. Med drugim je pisal knjige in predaval.

Kugy je tudi pisal knjige in predaval.

1

18. V spodnji povedi obkroži predloge.

Julius je v letih od 1868 do 1876 obiskoval gimnazijo v Trstu.

2

19. Preberi spodnjo poved o Juliusu Kugyju in izpolni preglednico.

Njegovo zadnje delo je *Iz minulih dni* (1944). V njem je prikazal vlogo gora, kot so jo imele v njegovem življenju.

Poimenuj besedne vrste naslednjih besed (tudi vrsto zaimka):

BESEDA	njegovo	zadnje	njem	kot
BESEDNA VRSTA	svojilni zaimek	(vrstni) prid.	oseb. zaimek	veznik

4

20. Podčrtani besedi določi besedno vrsto: Zanimivo je bilo poslušati vaš referat o Juliusu Kugyju.

Besedna vrsta: _____ (načinovni) prislov _____

1

21. Poved dopolni s pravilno obliko besed v oklepaju.

S sošolcem Tonijem Kišem _____ (Toni Kiš) sva pripravljala govorni nastop o Juliusu Kugyju.

1

KNJIŽEVNOST - Odgovori na vprašanja, ki sledijo.

1. V besedilu JULIUS KUGY je omenjen pesnik Jovan Vesel Koseski. Napiši tri njegove sodobnike in literarno obdobje, v katerem je živel.

_Npr. France Prešeren, Matija Čop, Andrej Smole (Jernej Kopitar, Stanko Vraz, Slomšek)

Literarno obdobje: _____ romantika _____ **ČE JE NAPISANO Z VELIKO ZAČ. → - 0,5**

2

2. Ivana Cankarja uvrščamo v obdobje: _____ moderne _____

1

3. Dopolni.

Prva slovenska tiskana knjiga, avtor, leto:

____ Primož Trubar: Katekizem, Abecednik, 1550 _____

Naslov in avtor prve slovenske veseloigre:

____ Anton Tomaž Linhart: Županova Micka _____

Prvi zapisi v slovenščini, obdobje:

____ Brižinski spomeniki, pismenstvo _____

Prva slovenska slovnica, avtor:

____ Adam Bohorič: Zimske urice _____

Prvi slovenski časnik, urednik, obdobje:

____ Lublanske novice, urejal: Valentin Vodnik, razsvetljenstvo _____

6

JULIUS KUGY

Julius Kugy je bil slovenski pravnik, alpinist, planinski pisatelj in humanist. Rojen je bil 19. julija 1858 v Gorici. Izhajal je iz premožne trgovske družine. Imel je slovenske prednike. Njegov oče Pavel je bil iz Podkloštra pod Dobračem na Koroškem in se je prvotno pisal Kugaj, mati pa je bila hči pesnika Jovana Vesela Koseskega.

Julius je v letih od 1868 do 1876 obiskoval gimnazijo v Trstu. Kot gimnazijec se je zanimal za botaniko. Njegova botanična mentorja sta bila pesnik Zlatoroga Rudolf Baumbach in tržaški botanik Muzio Tommasini. Še pred koncem gimnazije se je leta 1875 prvič povzpel na Triglav. Leta 1876 je odšel na Dunaj študirat pravo. Študij je dokončal leta 1881 in naslednje leto doktoriral. Nato je živel kot veletrgovec v Trstu, kjer je od leta 1883 vodil podjetje za uvoz olja, kave in južnega sadja. Po letu 1886 je opravil vzpone v Zahodnih Alpah.

Do leta 1914, ko se je začela 1. svetovna vojna, je deloval v tržaškem nemškem kulturnem krožku, v pevskih zborih in kot organist. Po italijanski vojni napovedi Avstro-Ogrski pa se je Kugy leta 1915 kot prostovoljec prijavil v avstro-ogrsko vojsko, vendar je zavrnil nošenje orožja. Kot svetovalec je delal na avstrijski strani bojne črte in zaradi svojih alpinističnih izkušenj ter znanja postal poročnik. Njegova vojaška dejavnost se je končala po bitki pri Kobaridu. Po tem spopadu na soški fronti je opustil trgovsko podjetje in začel pisateljovati ter predavati po nemško in slovensko govorečih deželah.

V letu 1925 je bila objavljena njegova prva knjiga *Iz življenja gornika*. V knjigi *Delo, glasba, gore*, ki je izšla leta 1931, je opisal svoje življenje, povezano ne le z gorami, temveč tudi z delom in glasbo. Leta 1934 je v *Julijskih Alpah v podobi* opisal to gorstvo, štiri leta kasneje pa je napisal, zbral in uredil zbornik oziroma kroniko *Pet stoletij Triglava*. Leta 1940 je napisal delo *Božanski nasmeh Monte Rose*, ki govori o njegovih vzponih v Zahodnih Alpah. Njegovo zadnje delo je *Iz minulih dni* (1944). V njem je prikazal vlogo gora, kot so jo imele v njegovem življenju.

Umrl je 5. februarja 1944 v Trstu.

Nada Praprotnik
(Prirejeno po: *Gea*, september 2002.)

Izhodiščno besedilo 1

Matej Dolenc

Polzela 10

3313 Polzela

Polzela, 16. 6. 2012

Mizarstvo Kovač

Braslovče 14

3314 Braslovče

PROŠNJA ZA POČITNIŠKO DELO

Spoštovani!

Spodaj podpisani Matej Dolenc sem v tem šolskem letu končal 9. razred OŠ Polzela in se vpisal na Srednjo mizarško šolo Slovenj Gradec. Štiri leta sem v šoli sodeloval v modelarskem krožku in z lesom veliko delal tudi doma. Med letošnjimi počitnicami bi rad pomagal mizarju in si pridobil nove izkušnje.

Zato vas prosim, če bi me lahko sprejeli na krajše počitniško delo.

Že vnaprej se vam zahvaljujem in vas lepo pozdravljam.

Matej Dolenc

Prilogi:

- življenjepis

- spričevalo zaključnega razreda osnovne šole

Izhodiščno besedilo 2 – Janko Kersnik: Otroški dohtar (odlomek)

Stari Molek je bil varuh mladoletne Zlatarjeve Mane. Opravljal je ta posel že blizu osemnajst let v svoje in nadvarstvenega oblastva zadovoljstvo, in gotovo ni bilo mimo njega dvajset milj naokoli skrbnejšega in vestnejšega jeroba. Njemu ta opravka tudi ni bil neprijeten. Mana je bila izpolnila komaj prvo leto svoje dobe, ko sta ji pomrla roditelja, drug za drugim v malo tednih; bližnjih sorodnikov ni bilo in nadvarstveno sodišče je izročilo otroka Molku, bližnjemu sosedu Zlatarjevih, lepo posestvo pa je šlo na dolge obroke v zakup.

Molek ni imel svojih otrok; zato sta on in žena njegova radostno vzela Manico v svojo oskrbo; še rajši pa se je mož lotil varuštva, ker je imel gospodariti sedaj dvoje posestev, najlepših v vsi fari: in obe sta bili nezadolženi. Zlatarjevo mu tudi ni povzročalo posebnih skrbi in potov; vsako leto je pobral zakupnino, plačal davke in drugo danj, popravil nekoliko pri poslopih na Zlatarjevini, prebitek, ki je bil še vedno velik, nesel v hranilnico, knjižico pa potem izročil sodišču.

Izhodiščno besedilo 3 – Janko Kersnik: Otroški dohtar (odlomek)

Starec je prišel pozno domov in dasi ni povedal, ni kaj ni kako je opravil, so takoj vedeli vsi, da je bila pot brezuspešna. Nekoliko tednov potem je dobil pisan odlok, da nadvarstveno sodišče možitve ne dovoli. Pritožil se je. A mladi sodnik, ki mu je bilo silo na tem, da obveljajo njegovi ukazi, je spremil pritožbo s takim poročilom, da je bila končno pritožba odbita.

Sedaj so vedeli vsi, da je možitev do polnoletnosti Maničine nemogoča. Ta zadnji udarec – odbita pritožba – ta je bil prehud. Mana je hiralala, obolela in nade ni bilo, da jo rešijo smrti.

»Mana, le še štiri leta! Kaj je to?« ji je rekel nekega večera Pavle, sedeč poleg nje. pri široki peči, h kateri se je stiskala zavita v debele odeje. Otroka je pestoval stari varuh.

»Predolgo je!« se je nasmehnila ona bolestno. Drugo jutro je bila mrtva. –

Ko so se vračali od pogreba, sta postala stara dva, Molek in njegova žena, nekoliko trenutkov pred hišo. Notri v sobi je jokalo otroče pokopane matere; dekla ga je zibala. Izpred hiše se je odpiral krasen pogled čez nizka brda, zaprta na desni in levi z višjimi hribi, tja čez na vzvišen holm, kjer se je lesketal v svitu zahajajočega sonca bel gradič. Tam je bil sedež sodišča.

»Sedaj boš pa spet varuh temu – malemu,« je šepnila starka, in nekaj kakor tiho, vendar ostro očitaje je zvenelo v njenih besedah, po velem licu pa so ji tekale bridke solze. Molek je stal izprva nem poleg nje; a pri tem šepetu je dvignil krčevito svoji koščeni pesti v zrak in zamahnil tja proti sinjemu, belemu gradiču ter dejal hripavo:

»To je otroški dohtar! Oj, ti – prekleta pravica – ki te nosi svet!« –

PREIZKUS ZNANJA — 9. RAZRED

Ime in priimek: _____ Razred: _____

Možno število točk: 54 Doseženo število točk: _____ OCENA: _____

Točkovnik: odl. (5) = 49-54; pdb. (4) = 43,5-48,5; db. (3) = 35,5-43; zd. (2) = 27-35

1. DEL: JEZIKOVNO ZNANJE

1. Preberi izhodiščno besedilo 1. Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če ne drži.

- Besedilo je napisal Matej Dolenc 16. 6. 2013. DA NE
- Namen besedila je zaprositi za sprejem na počitniško delo. DA NE
- Matej Dolenc se je vpisal na Srednjo lesarsko šolo Slovenj Gradec. DA NE
- V besedilu se pisec dogovarja za službo, zato je to strokovno besedilo. DA NE /4

2. V nalogi so podani primeri besedil. Na črto zapiši, za katero vrsto besedila gre.

- Prijavnica na plesni tečaj _____
- Poročilo o zaključnem izletu za šolsko spletno stran _____
- Poljudnoznanstveni članek _____
- Vabilo šole staršem na roditeljski sestanek _____ /4

3. Popravi veliko začetnico, če je potrebno.

V republiki Sloveniji je slovenščina Državni jezik. Slovenci, ki so po prvi in drugi Svetovni vojni ostali za mejo, se imenujejo zamejski Slovenci. Evropska himna je Beethovnova oda radosti. Brižinski spomeniki so napisani v Karolinški minuskuli. Bohoričeva prva slovnica Slovenskega jezika je napisana v latinščini. V prekmurju živi Madžarska narodna manjšina. /2

4. Podčrtaj stavčne člene.

Danes nihče od njih nima prave volje za delo. /2

5. Če so trditve pravilne, jih označi s kljukico ( ), če pa so napačne, jih popravi.

Popravljenе trditve zapiši na črto.

Prvi jezik slovenskih zamejcev na Hrvaškem je srbščina.

_____
V Trstu so dvojezični napisi napisani najprej v slovenščini, nato pa še v italijanščini.

Za pripadnike italijanske narodne manjšine v Sloveniji je slovenščina drugi jezik.

Tam, kjer živi madžarska narodna manjšina, sta dva državna jezika: slovenščina in madžarščina.

/2

6. V besedah obkroži naglašeni samoglasnik. Nato besede prepisi na ustrezno mesto v preglednici.

veselje, most, pesek, gora, robec, odgovor

OZKI E	ŠIROKI E	OZKI O	ŠIROKI O	POLGLASNIK

/6

7. V naslednjih povedih vstavi vejico, kjer je potrebno.

Joj spet sem pozabila dežnik. Kadarkoli te prosim za pomoč nikoli nimaš časa. Kljub temu da ima rad morje je zaradi povečanega prometa proti Kopru ostal doma. Medtem ko nas ni bilo doma so nas oropali. No pa pojdimo. Na dopust si želim tja kjer ni veliko gneče.

/3

8. Vstavi predlog *s* ali *z* oz. *k* ali *h*.

Sprehajam se ___ lvo, ___ njenim bratom, ___ fantom in ___ mamo.

Napotil sem se ___ Gregorju, ___ Maji, ___ Karin in ___ Izidorju.

/4

9. Medmete in členke iz naslednjih povedi prepisi na ustrezno mesto v preglednici.

Samo malo počakaj, da dokončam.

O, kako lep razgled!

Uh, sem se ustrašila!

Jutri bo morda snežilo.

MEDMET	ČLENEK

/2

10. Za vsako poved s križcem (X) označi, ali je enostavna ali podredno zložena. Pri podredno zloženi povedi določi vrsto odvisnika.

POVED	ENOSTAVČNA POVED	PODREDNO ZLOŽENA POVED	VRSTA ODVISNIKA
Učim se, da bi imel dobre ocene.			
Kdor ve, naj pove.			

/2

2. DEL: DOMAČE BRANJE (Janko Kersnik: Kmetske slike)

1. Preberi izhodiščni besedili 2 in 3 ter s kratkimi povedmi odgovori na vprašanja.

Koliko svojih otrok sta imela gospa in gospod Molek? _____

Je bil Molek skrben oče? Izpiši del povedi, iz katerega tako sklepaš.

_____

Ali se bo Mana lahko poročila s svojim izbrancem? Kdaj?

_____

Zakaj sodnik ni dovolil poroke? Navedi dva razloga.

_____

/5 + 1 P

2. Obkroži pravilni odgovor.

Otroški dohtar je:

- a) zdravnik za otroke.
- b) pravni zastopnik in varuh pravic mladoletnih otrok.
- c) zdravnik, ki se obnaša otročje.

/1

3. Razloži naslov »Kmetske slike« in ga utemelji.

_____ /2

4. »Prevedi« označeno besedo v sodobno slovenščino.

... ženi [je] izgovoril malostno doto ... _____

... popoldne so se tuji kupovalci jeli razhajati ... _____

Stopil je bliže in vtem ugledal otroka ... _____

Akoravno prej nikdar len ali zapravljiv ... _____

/4

5. Navedi naslov črtice, iz katere je citat »Še cesar ga bo slavil!«

_____

Katero črtico bi lahko povzeli s pregovorom »*Ti očeta do praga, sin tebe čez prag*«?

_____

Navedi naslov črtice, v kateri nastopa nezakonski otrok z nenavadnim imenom.

_____

V kateri črtici je opisano umiranje trdnega slovenskega kmeta?

_____

Kako se glasi naslov črtice, v kateri odvetnik zdravniku pripoveduje zgodbo o

Znojilčevem posestvu? _____ /5

6. Napiši besedilo, v katerem navedi vsaj tri dela Janka Kersnika, od kod je jemal snov zanje, umesti ga v književno obdobje in zapiši vsaj dva njegova sodobnika.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____ /4 + 1 P

Ime in priimek: _____

Število doseženih točk: _____

Razred: _____

Ocena: _____

PREVERJANJE ZNANJA

1. DEL PREVERJANJA ZNANJA

Al' bo kal pognalo seme, kdor ga *seje*, sam ne ve;
kdor sadi drevó, al' bode zred' lo *veje*, sam ne ve.
Se pod stropom neba trudi let' in dan nomad;
al' pa konec leta bode kaj *prireje*, sam ne ve.
In kupéc po svetu hodi, al' pa kaj dobička bo,
Za blagó kadar gotove d' narje *šteje*, sam ne ve.
In vojščak, ki ga trobenta vabi med kanonov grom,
kaj plačilo bo vročine, ran in *žeje*, sam ne ve.
Lejl tak pevec teh gazelic, al' jih bereš ti al' ne,
al' pri njih srce ledeno se *ogreje*, sam ne ve.
In al' veš, da ti ga vnemaš, ti mu pevski ogenj daš,
al' se smel bo razodeti vsaj *pozneje*, sam ne ve.

PREBERI PESEM IN ODGOVORI NA VPRAŠANJA.

1. Naslov pesmi: _____ 1 T/

2. Avtor pesmi: _____ 1 T/

3. Napiši štiri podatke o avtorju. 2 T/

_____
_____
_____

4. Avtor je ustvarjal v obdobju _____ 1 T/

5. Napiši štiri značilnosti tega literarnega obdobja. 4 T/

_____
_____
_____

6. Izvor pesmi: _____ 1 T/

1

7. Literarna zvrst: _____ 1 T/

8. Napiši štiri značilnosti te literarne zvrsti. 4 T/

---

9. Razloži neznane besede, ki jih najdeš v pesmi. 2 T/

a) NOMAD – _____

b) PRIRÉJA – _____

c) KÚPEC – _____

d) KANÓN – _____

10. Poimenuje pesniške podobe. 3 T/

a) In vojščak, ki ga trobenta vabi med kanonov grom.

_____ ali _____

b) Ti mu pevski ogenj daš.

_____ ali _____

c) Lejl tak pevec teh gazelic, al' jih bereš ti al' ne.

_____ ali _____

_____ ali _____

11. Dopolni tabelo. 5 T/

AVTOR	NASLOV DELA	LIT. ZVRST	LIT. OBDOBJE
	Na očevem grobu		moderna
	Pod oknom	podoknica/serenada	
Ciril Kosmač			socialni realizem
Simon Gregorčič	Soči		
		humoreska	realizem

2. DEL PREVERJANJA ZNANJA

KAKO SE JE NOSIL DR. FRANCE PREŠEREN

Ko se je dr. France Prešeren leta 1828 vrnil z Dunaja v Ljubljano kot pravnik, je bil za današnje pojmovanje še mlad fant. S seboj ni prinesel skoraj nič drugega kot novo obleko in zlato žepno uro. Obleko in uro mu je plačal moravski grof Dubsy; Prešeren je bil pri njem domači učitelj.

Goldensteinov portret

Najbolj znan je Prešerov portret iz leta 1850. Leto po Prešerovi smrti ga je naslikal Franz K. Goldenstein, in sicer po spominu in po opisovanju Prešerovih sodobnikov. Obraz, ki je gladko obrt, pa je precej resničen (Prešeren se je, podobno kot večina moških v njegovem času, bril vsak drugi dan), prav tako so precej resnični Prešerovi dolgi temni lasje. Ti na sliki sicer pokrivajo ušesa, vendar jih po besedah njegovih sodobnikov v resnici niso zakrivali, ker si jih je česal za ušesa. Pravili so tudi, da je naokrog hodil razmršen, ker se mu ni ljubilo česati. Skoraj vsi moški v Prešerovi dobi so imeli kratke lase – redki so z dolgimi lasmi kazali svoje »frajgajstarstvo«, tj. svojega svobodnega duha.

Skrb za oblačenje

O Prešeremu so govorili, da obleka zanj ni bila pomembna. Vendar to ni čisto res – vsaj takrat, ko se je osemindvajsetleten vrnil v Ljubljano, je precej pazil na svojo zunanost. Tako je npr. svojega delodajalca Crobatha prosil za nasvete, kako naj se oblači, da bo stanu primerno; za vsak nasvet mu je bil iz srca hvaležen.

Prešeren je večkrat pravil, da je imel težave s krojačem; nekoč je potožil tako: »Prej, dokler sem bil še suh, mi je krojač govoril, da je za tako vitkega gospoda težko delati. S tridesetimi leti sem se začel rediti in s svojim štiridesetim letom sem mu bil že predebel, tako da mi zdaj pravi, da je tako korpulentnemu gospodu zelo težko napraviti lepo prilagočeno obleko.« Prešerova sestra Lenka pa je povedala: »Doktor je bil mlad zelo tanek. Proti štiridesetim letom je postal precej obilen. Zadnje čase pa je zelo debel.«

Ali je doktor – saj še enemu šuštarju ni podoben

Prešeren je v tridesetih letih 19. stol. rad hodil v gledališče in na druge javne prireditve, zato se je oblačil po modi. Kasneje pa je (tudi zaradi življenjskih preizkušenj) njegovo zanimanje za lepo oblačenje splahnelo. Pisatelj Janez Trdina, ki je Prešerna spoznal l. 1844, nato pa ga je še večkrat srečal, je o njegovi obleki napisal: »Na sebi je imel dolg frak, na glavi pa strašno velik cilindar. Pozimi si je čez frak ogrnil star plašč iz debelega ruskega sukna, narejen za večnost.« Ivana Wohlmuth Sadnikar, gostilničarjeva hči iz Glinc, je – najbrž pod materinim vplivom – Prešeremu zamerila, da se je za svoj stan oblačil nekoliko zanemarjeno: »Naša mati so enkrat slišali, da mu dekleta pravijo doktor. So pa na to rekli: Ja, ali je doktor saj še enemu šuštarju ni podoben?«

Kljub vsemu so imeli ljudje na kmetih Prešerna za gosposko oblečenega, torej za »škricarja«. Ko sta s prijateljem Matijo Kastelcem okrog leta 1840 prišla v Moravče, so zanj dejali, da sta gosposko oblečena Ljubljančana.

Damjan J. Ovsec (Prirejeno po reviji Gea, februar 2004.)

korpulenten – debel, obilen
šuštar – čevljar

PREBERI BESEDILO IN ODGOVORI NA VPRAŠANJA.

1. Kdo je napisal besedilo o Francetu Prešernu? 1 T/
_____
2. Kdaj in kje je bilo besedilo objavljeno? 1 T/
_____
3. Med katere besedilne vrste bi uvrstil besedilo o Francetu Prešernu? 1 T/
_____
4. Podčrtaj ustrezno možnost. 1 T/
Besedilo, ki si ga prebral, je objektivno/subjektivno.
5. Določi socialno zvrst izhodiščnega besedila. 1 T/
_____
6. Določi funkcijsko zvrst izhodiščnega besedila. 1 T/
_____
7. Kaj pomeni v naslovu izhodiščnega besedila glagol *se je nosil*? 1 T/
_____
8. Preberi povedi.
Obleko in uro mu je plačal moravski grof Dubsky; Prešeren je bil pri njem domači učitelj.
- a) V povedi obkroži zaimka. 1 T/
- b) Na koga se nanašata zaimka v tej povedi? 1 T/
1. zaimek: _____
2. zaimek: _____
- c) Zaimkoma določi vrsto in obliko. 1 T/
1. zaimek: _____
2. zaimek: _____
9. Besede v oklepaju postavi v pravilno obliko. 2 T/
Prešeren se je pozimi ogrnil s (*star plašč*) _____
V izhodiščnem besedilu je zapisana izjava (*pisatelj Janez Trdina*) _____
10. V dobesednem navedku povedi, ki jih je izrekla pesnikova sestra, poišči protipomenki in sopomenki. 2 T/
Protipomenki: _____
Sopomenki: _____

11. Iz povedi izpiši samostalnice in jim določi spol, število, sklon in sklanjatev. **4 T/**

Učitelj se je pogovarjal z Miho o njegovi hčeri in njeni pridnosti.

SAM.	SPOL	ŠTEVILO	SKLON	SKLANJATEV

12. Pravopisno uredi tekst.

9 T/

V soboto 6 decembra 2013 smo se z staršem in družino kravanja našimi najboljšimi družinskimi prijatelji odpravili na 1 skupni izlet na gorensko. ker ceste niso bile zasnežene kar se retko zgodi pri zimskih časih smo se peljali čez prelaz predel. ustavili smo se v beneški sloveniji in si privoščili zajterk z domačim bovškem sirom. v kranski gori smo si ogledali izvir save dolinke. odpiral se nam je poglet h prečudovitim juliskim alpam medtem ko smo pot nadaljevali po gorenski avtocesti. svojega prijatelja jankota je decembersko vzdušje na bledu očaralo. rekel je pred dvema leti ko sem se drsal z stricom na bledu ni bilo tako lepo kakor letos. prenočili smo na bljeskem hotelu. naslednje jutro smo si ogledali prešernovo domačijo v vrbi slap savica in bohinsko jezero. ivana moja sestra je bila navdušena nisem jo še videl tako vesele. v bohinski bistrici smo izlet zaključili pa smo se odpeljali proti baški grapi z avtovlakom. nikoli ne bom pozabil je veselo povdaril joško našega skupnega izleta s otroci pred božičnimi prazniki.

13. Števnike zapiši z besedo. Poimenuj vrsto števnik. 2 T/

2565 – _____

309. – _____

14. Določi besedne vrste. 6 T/

Petero – _____ odpotovalo – _____

otrok – _____ na – _____

je – _____ letovanje – _____

že – _____ v – _____

včeraj – _____ turistični – _____

veselo – _____ Portorož – _____

KRITERIJ OCENJEVANJA:

0 – 27 = (nzd) 1 0-26

28 – 38 = (zd) 2 27-37

39 – 46 = (db) 3 38-46

47 – 53 = (pdb) 4 ✓

54 – 60 = (odl) 5 ✓